

штучності, незрозумілості мовлення. Газетні ж тексти насичені, як правило, абревіатурами. Наприклад, ЄС – Європейський союз, ОДА – обласна державна адміністрація.

Також до неологізмів в сучасній українській мові належать okazіоналізми.

Okazіоналізми – слова, що утворюються за наявними у мові моделями, але не використовуються в загальноживаному словнику. Okazіоналізми мають індивідуальний характер, вживаються лише в умовах певного контексту, який дає змогу розкрити їхнє значення. Наприклад, віровикрадач, скандалотворець, Зевсоюпітер, комплексант, фрейдомарксизм.

Плига А.
НТУ «ХП»

НАЙЦІКАВІШІ ДІАЛЕКТИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Українська мова характеризується наявністю територіальних відгалужень – наріч, діалектів, говірок. Їх виникнення сягає глибокої давнини, тому не дарма їх вважають «живою історією мови».

Територіально українська мова складається з трьох наріч.

1. До північного наріччя належать діалекти Чернігівщини, Житомирщини, Рівненщини, північних частин Київської та Сумської областей, а також Волині. Найголовніші особливості північних діалектів: фонетичні (наявність дифтонгів [yo], [ye], [yi]: [вуол], [вуел], [вуіл]; тверда вимова звука [ц]: хлопец, наявність буквосполучень [гі,кі,хі] замість літературних [ги,ки,хи]: [хі]мерний), морфологічні (вживання стягнених форм прикметників чоловічого роду: осінні вітер; нестягнені форми прикметників жіночого роду: повная хата), лексичні (кисяхи – кукурудза, утва – качки, валка – череда, клювок – дятел, ляскавиця – грім, мигунка – блискавиця, веселуха – райдуга, копаниця – лопата, живець - джерело та інші).

2. До південно-західного наріччя входять діалекти Вінниччини, Хмельниччини, Тернопільщини, Закарпаття, Львівщини, Івано-Франківщини, Буковини, Чернівецьчини, південно-західної частини Київської області, південної частини Житомирської області, західної частини Черкаської та північної частини Миколаївської областей. Найголовніші

особливості їх такі: фонетичні (тверда вимова [p]: [pa]сно; наявність поряд з ри-, ли- [ep],[el],[ir],[il]: к[ep]ниця замість криниця; відсутність подовженого приголосного в іменниках середнього роду: [жит'є]), морфологічні (поширення закінчень –ови,-еви у давальному відмінку іменників II відміни: братови, коневи; наявність застарілих займенників при дієсловах: питав го – питав його; наявність залишків давньої форми дієслів минулого часу та майбутнього часу: пішли-сьмо, меш робити – роби-тимеш), лексичні (вуйко – дядько по матері, стрий – дядько по батьку, плай - гірська стежка, легінь – юнак, газда – господар, газдиня – господиня, гринджоли – дерев'яні санчата, кресаня – капелюх, любаска – коханка, файний – гарний тощо).

3. До південно-східного наріччя входять діалекти Полтавщини, Харківщини, Донеччини, Луганщини, Дніпропетровщини, Херсонщини, Запоріжжя, південно-східні частини Київської, Сумської, Кіровоградської, Одеської, східну частину Черкаської та південну частину Миколаївської областей. До цього наріччя належать говори Середньої Наддніпрянщини, що є основою літературної мови.

Особливості південно-східних діалектів такі: фонетичні (пом'якшення шиплячих [курч'ати]; пом'якшення звука [л]: [бул'и], [кал'ина]), морфологічні (вживання дієслів II дієвідміни із закінченням –е: ходе замість ходить; уживання стягнених форм дієслів 3-ї особи однини теперішнього часу: пита замість питає), лексичних (утлий – кволий, жабуриння – водорості, скот – худоба, жалива – кропива, зобува – взуття, кура – заметіль, тремпель – плічки для одягу, сявка – хуліган, чинка – бритвене лезо, кіндейка – маленька кімнатка, лайба – велосипед тощо).

Зараз у світі спостерігається тенденція до пошанування діалектів – мов «малої батьківщини». Діалектизми використовуються в художній літературі для створення місцевого колориту.

Рідкозубова Г.
НТУ «ХП»

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЯК ЗАСІБ ПІЗНАННЯ МОВИ ТА КУЛЬТУРИ